

Απόστολος Πιερρής

Αρχαία και Νέα Σπάρτη

Συνεχώς επαναλαμβάνω ότι η μελέτη της ιστορίας είναι μάθημα ες αεί. Η ορθή αντίληψη του ιστορικού παρελθόντος έχει άμεση σχέση προς την πραγματική κατανόηση του παρόντος και την αποτελεσματική στρατηγική για το μέλλον. **Η ιστορία έχει νόημα.** Δεν είναι ούτε συρροή τυχαιοτήτων, αλλά ούτε και απλό πεδίο άσκησης βουλήσεων. Ούτε συνδυασμός τυχαίων συναπαντημάτων και βουλησιαρχικών επιδιώξεων, «ορθολογικών» ή μη.

Στις Συναντήσεις της Σπάρτης μελετούμε αναλυτικά τρία χρόνια τώρα όλες τις πτυχές της ιστορίας της Αρχαίας Σπάρτης με σκοπό την ολοκληρωμένη κατανόηση της κοσμοϊστορικής σημασίας της, ως πολιτισμικού άξονα του κλασσικού Ελληνισμού και της οικουμενικής ιστορίας.

Η μοίρα της Νέας Σπάρτης παρουσιάζει μια τραγική αντίστιξη προς τα πεπρωμένα της παλαιάς. Γεννήθηκε στην «αγκαλιά» της αρχαίας, και έκτοτε την απαρνείται.

Η Νεοελληνική κρίση ταυτότητας μετακύλισε το μέγα ύψος σε βάραθρο. Ένα δυνητικά υποσχόμενο ξεκίνημα μεταλλάχθηκε σε ελικοειδή σπείρα καταβύθισης. Ο δημιουργικός δυναμισμός της Παράδοσης, ως συνέχειας στην ταυτότητα, παραμορφώθηκε στο άεργο τέλμα της Συντήρησης ως διατήρησης του σηπόμενου status quo. Οι διαδικασίες έχουν φθάσει στα αρνητικά έσχατα.

Στην περίπτωση της Σπάρτης όλες οι τωρινές γινόμενες ή σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις είναι «αντι-σπαρτιατικές», όπως η νέα «είσοδος» της πόλης, το νέο «Μουσείο», η μονόπλευρη και αντιστρόφως ανάλογη προς την πραγματική σημασία και αξία, έμφαση στα Ρωμαϊκά ψηφιδωτά και στα έσχατα της ύστερης αρχαιότητας και ακόλουθης μεταβατικότητας, επί πάσι δε το μέγα αντι-σύμβολο του Ρωμαϊκού θεάτρου. Και το θέμα πια δεν είναι μόνον ή κυρίως η αυθαιρεσία των ιδιωτών αλλά η συστημική πρόνοια της οργανωμένης πολιτείας ως κράτους. Που εξ άλλου αυτή τροφοδοτούσε και την ατομική παραβατική αυθαιρεσία.

Στην φάση της έσχατης κρίσης περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη φορά η ανάγκη είναι επιτακτική για την επιστροφή στις συστατικές αρχές κάθε όντος. Αυτή η αναβάπτιση εξασφαλίζει την αναγκαία Ανανέωση, προϋπόθεση της δημιουργικής ανασυγκρότησης. Τα πάντα είναι θέμα της φύσης των πραγμάτων, δηλαδή (ιδιο)ταυτότητας. Που σημαίνει και αίσθηση ετερότητας.

Στην σύγχρονη Σπάρτη ο Λεωνίδας ο Β' ρίχνει την βαρεία σκιά του,
ενώ ο Άγις απουσιάζει γιατί δεν αφήνεται να ανθίσει.

Στους έσχατους φοβερούς σφαδασμούς της Ρωμαϊκής πολιτείας, όταν
κυφορείτο η Αυτοκρατορία με το οικουμενικό μήνυμα, ο ποιητής έψαλλε
την ερχόμενη Ανανέωση:

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas;
magnus ab integro saeculorum nascitur ordo.

Iam redit et Virgo, redeunt Saturnia regna,
iam nova progenies caelo demittitur alto.

Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
desinet ac toto surget gens aurea mundo,
casta, fave, Lucina; tuus iam regnat Apollo.

...

Adspice convexo nutantem pondere mundum,
terrasque tractusque maris caelumque profundum.

Adspice venture laetantur ut omnia saeclo!

Vergilius, *Ecloga* IV, 4-10; 50-52

Ένας «Παις» θα σηματοδοτήσει την Ανανέωση:

Adgrederere o magnos (aderit iam tempus) honores,
cara deum suboles, magnum Iovis incrementum!

Ibid. 48-49

Στην ειδική εκδήλωσή μας θα συγκρίνω την παρακμή της αρχαίας Σπάρτης, για την οποία μιλάμε στο κύριο σώμα των Συναντήσεων φέτος, με την τωρινή κατάσταση της πόλης στο πλαίσιο των αντίστοιχων ιστορικών εξελίξεων. Η συγκριτική μελέτη θα αποκαλύψει σημαντικές και ιδιαίτερα διαφωτιστικές ομοιότητες και διαφορές. Και θα δείξει την ατραπό της ουσιαστικής ανάταξης.

[Για τους σταθμούς στην ιστορία της Αρχαία Σπάρτης, δείτε το προηγούμενο κείμενο που κυκλοφόρησα σε σχέση με την 12^η συνάντησή μας της 19^{ης} Απριλίου. Επίσης την μελέτη μου *«Περιοδοποίηση της Σπαρτιατικής Ιστορίας»* στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»].

7 Μαΐου 2019